

**Мар'яна ГУК**

здобувачка освітньо-професійної програми  
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ  
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту,  
публічного управління та персоналу ЗУНУ Олег ІВАЩУК

## **ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИМ НАГЛЯДОМ В ЗАКЛАДІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

У ХХІ ст. населення планети стикається із безпрецедентними викликами у сфері охорони здоров'я, які потребують ефективних та виважених рішень. Серед таких проблем виділяється зростання захворюваності на інфекційні хвороби, що швидко набуває глобального масштабу через активність мобільності населення, урбанізацію та зміни клімату. Пандемія COVID-19 наочно продемонструвала вразливість медичних систем у багатьох країнах, показавши, як стрімко можуть поширюватися нові патогени та важко стримати їхню дію для належного епідеміологічного контролю. До того ж, внутрішньолікарняні інфекції стали серйозним викликом, підвищуючи ризик ускладнень, смертності та навантаження на медичні заклади.

Як зазначає М. Макаренко «одним з основних елементів трансформації публічного управління в умовах непрогнозованих епідеміологічних впливів, зокрема у зв'язку зі світовою пандемією COVID-19, є епідеміологічний моніторинг (нагляд), спрямований на виявлення причинно-наслідкових зв'язків між станом здоров'я населення та впливом факторів (соціальних, екологічних, санітарно-гігієнічних тощо), що його формують та забезпечують» [1].

У наукових дослідженнях науковці відзначають, що епідеміологічний нагляд має важливе значення в системі охорони здоров'я, адже сприяє розробці ефективних протиепідемічних заходів, дозволяє виявити нові патогени на ранніх стадіях і, за допомогою постійного моніторингу, реагувати на будь-які зміни в патогенних середовищах. Вчені також наголошують на значимість

епідеміологічного нагляду в умовах зростання антимікробної резистентності, що робить його незамінним інструментом збереження ефективності сучасної медицини в боротьбі з новими проявами.

За визначеннями ВООЗ «епідеміологічний нагляд – це систематичний збір, аналіз і розповсюдження даних про захворювання, які є важливими для громадського здоров'я, для того, щоб можна було вжити відповідних заходів для запобігання або припинення подальшого поширення захворювання. Він спрямовує заходи з контролю захворювань і вимірює вплив послуг імунізації» [3].

У законодавчих актах України визначено, що «епідеміологічний нагляд (спостереження) – систематичний та безперервно діючий збір, облік, складання та аналіз, тлумачення, поширення даних медико-санітарного призначення, епідемічного благополуччя населення і показників середовища життєдіяльності для оцінки і прийняття необхідних відповідних заходів в сфері громадського здоров'я» [2].

На нашу думку епідеміологічний нагляд слід розуміти як комплексну систему постійного моніторингу, збору, аналізу та інтерпретації інформації про інфекційні та неінфекційні захворювання, що дозволяє лише виявляти, оцінювати та попереджати можливості загрози здоров'ю населення. Ця система є невід'ємною частиною охорони здоров'я, яка сприяє не тільки кращому контролю інфекційних ризиків, але й оптимізує використання ресурсів, підвищуючи ефективність заходів щодо захисту громадського здоров'я в умовах сучасних глобальних викликів. Не менш важливе значення має епідеміологічний нагляд у закладі охорони здоров'я, адже він є одним із елементів забезпечення інфекційної безпеки медичного персоналу. Завдяки постійному моніторингу епідеміологічної ситуації та своєчасному реагуванню на будь-які відхилення від норми, епідеміологічний нагляд дозволяє запобігти поширенню інфекції, мінімізувати ризики ускладнень серед персоналу, а також створити безпечне середовище в медичному закладі.

З метою комплексного контролю та профілактики інфекційних та неінфекційних захворювань, а також створення безпечного середовища в закладі охорони здоров'я запроваджується механізм управління епідеміологічним наглядом. Механізм епідеміологічного нагляду спрямований на підвищення обізнаності медичного персоналу щодо сучасних стандартів інфекційного контролю, забезпечення їх належної підготовки та створення систем оперативного реагування на інфекційні загрози. Організаційний механізм управління епідеміологічним наглядом в закладі охорони здоров'я ґрунтується на взаємодії суб'єктів, кожен з яких виконує функції спрямовані на моніторингу, попередження та контроль інфекційних захворювань.

Забезпечення ефективного проведення епідеміологічного нагляду в медичних закладах здійснюється на основі нормативно-правових актів, що визначають організаційно-правові норми профілактики та протиепідемічні заходи задля запобігання поширенню інфекційних захворювань та мінімізація ризиків їх впливу на здоров'я населення і медичного персоналу. Ці нормативно-правові акти встановлюють чіткі вимоги до моніторингу епідеміологічної ситуації, впровадження профілактичних заходів та тимчасового реагування на спалахи інфекції. Вони також регламентують порядок взаємодії між іншими структурними підрозділами медичного закладу, забезпечуючи системність і комплексність підходів до епідеміологічного огляду.

Отож, формування та впровадження організаційного механізму управління епідеміологічним наглядом у закладі охорони здоров'я – це складний багаторівневий процес, який забезпечує тісну координацію різних структурних підрозділів, ефективне управління наявними ресурсами, а також безперервний моніторинг і контроль за дотриманням встановлених стандартів. Такий підхід не тільки мінімізує ризики розвитку інфекційних захворювань, але й забезпечує стійкий рівень епідеміологічної безпеки, необхідний для збереження громадського здоров'я.

### **Список використаних джерел**

1. Макаренко М. В. Епідеміологічний моніторинг в системі координат публічного управління охороною здоров'я. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2154>.
2. Про затвердження Порядку ведення обліку, звітності та епідеміологічного нагляду (спостереження) за інфекційними хворобами та Переліку інфекційних хвороб, що підлягають реєстрації МОЗ України: Наказ, Порядок, Перелік від 30.07.2020 № 1726. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1332-20#Text>.
3. WHO. Global Report on Infection Prevention and Control. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240051164>.

**Євген ДАВИДЕНКО**

здобувач освітньо-професійної програми  
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ  
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту,  
публічного управління та персоналу Ірина ДЕМКІВ

### **ВПЛИВ КОНКУРЕНЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

Розширення доступу до медичних послуг, при цьому підвищуючи рівень обслуговування та зменшуючи витрати, є важливим завданням для охорони здоров'я по всьому світу. Створення умов для конкуренції у медичній сфері може бути одним із шляхів вирішення цієї проблеми, оскільки це впливає на доступність, якість та економічну ефективність послуг [1]. У сфері управління охороною здоров'я не існує універсальної думки про те, чи є конкуренція доречною. Часто обговорення ґрунтується на ідеологічних установах або особистих інтересах, а не на об'єктивних доказах, що ускладнює досягнення консенсусу [2]. Різні країни мають свої унікальні характеристики та національні цінності, що впливають на здоров'я населення, тому концепція